

Ασθενείς εν αμαρτία και υγείς εν μετανοία

[Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Άγ. Ιωάννης Χρυσόστομος](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Ποίος είναι ο λόγος που μας έπλασε ο Θεός; Την απάντησιν μας την δίδει ο Άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής: «Ο Θεός μας εδημιούργησε, δια να γίνωμε κοινωνοί της Θείας Φύσεως και μέτοχοι της αϊδιότητός Του και να αναδειχθούμε όμοιοί Του με την κατά Χάριν θέωσιν, δια την οποίαν έχουν συσταθή και παραμένουν όλα τα όντα και έχουν παραχθή και γίνεται όλα τα μη όντα»(1).

Δια να μη χάσωμε την μεγίστην αυτήν δωρεάν του Παναγάθου Θεού, πρέπει να θεραπευθούμε από την ασθένειαν της ψυχής μας, που είναι η αμαρτία. Η αμαρτία δεν είναι μία λανθασμένη η μία άτοπη κίνησις που κάνει ο άνθρωπος και που δια να την διορθώση χρειάζεται μία τυπική «συγγνώμη». Η αμαρτία είναι μία κίνησις αντίθετη προς το Θέλημα του Θεού. Είναι ανταρσία πνευματική κατά του Θεού! Η κάθε αμαρτία είναι μία μικρή επανάστασις του ανθρώπου κατά του Θεού. Δια της αμαρτίας ο άνθρωπος διαχωρίζεται από τον Θεόν, απομακρύνεται, φεύγει από την Χάριν της Εκκλησίας, αποξενώνεται, απομονώνεται, καταστρέφεται, τελικά νεκρώνεται. Οπότε, ακολουθεί ο σκοτισμός του νου και η νέκρωσις των πνευματικών δυνάμεων. Η αμαρτία είναι κίνησις θεομαχίας. Είναι θεομάχος, δηλαδή είναι εαυτομάχος, βλάπτει, αρρωσταίνει και καταστρέφει τόν εαυτόν μας.

Ο πρώτος που αμάρτησε είναι ο Διάβολος: «...απ' αρχής ο Διάβολος αμαρτάνει...»

(Α΄ Ιωάν. γ΄, 8). Κανένας δεν είχε αμαρτήσει πριν από αυτόν. Αμαρτήσε με την ιδικήν του προαίρεσιν και από το έργον του ωνομάσθηκε »διαβολος». Ενώ ήταν ο πρώτος από τους αγγέλους, κατήντησε να διαβάλλη, δηλαδή να συκοφαντή τον Θεόν εις τους Πρωτοπλάστους. Αυτός ωδήγησε τον προπάτορα Αδάμ εις την παρακοήν και εις την εξορίαν.

Το έργον του φθονερού εχθρού μας Διαβόλου είναι το να μας σπρώχνη εις την αμαρτίαν. Ο Διάβολος, μετά την πτώσιν του, ωδήγησε πολλούς εις την αποστασίαν. Αυτός σπέρνει τις αμαρτωλές επιθυμίες εις όσους τον ακολουθούν. Από αυτόν προέρχονται η μοιχεία, η πορνεία και κάθε άλλο κακό. Αλλά δεν ημπορεί να μας κάμη να αμαρτήσωμε, εάν εμείς δεν θέλωμε. Ο ίδιος ο άνθρωπος είναι υπεύθυνος, εάν θα ακολουθήση τον Χριστόν η τον δαίμονα.

Η αμαρτία είναι παράλογη, αφύσικη, αντίθεη και δημιουργεί αποσύνθεσιν της ανθρωπίνης προσωπικότητος και αποσύνδεσιν από τον Θεόν. Η αμαρτία είναι, θα λέγαμε, η λογική του δαίμονα, που είναι ιδιαίτερα ύπουλος, πονηρός, πανούργος, τεχνίτης, πλάνος, ευφυής, έμπειρος και μεγάλος απατεώνας... Η βάση της αμαρτίας, κατά τον Άγιον Ιουστίνον Πόποβιτς, είναι να γίνωμε θεοί δίχως Θεόν, μόνοι μας. Η αυτοθέωσις αυτή είναι αντίθεη, αντίχριστη, δαιμονιώδης.

Η συνάντησις της ψυχής με την αμαρτίαν γεννά τα πάθη. Η συνήθεια της αμαρτίας είναι ως πορνεία με τον δαίμονα, κατά τον Όσιον Μακάριον. Τα πάθη, κατά τον Άγιον Γρηγόριον τον Παλαμάν, είναι δαιμονοκίνητα και ο αμαρτωλός είναι κατά έναν τρόπον δαιμονισμένος. Η παραμονή εις την αμαρτίαν τυφλώνει την ψυχήν, την σκοτεινιάζει, την αρρωσταίνει, την τραυματίζει, την θανατώνει. Εις την κατάστασιν αυτήν ο αμαρτωλός εμπαίζεται από τους δαίμονας. Η αμαρτία σκοτίζει τον νουν του ανθρώπου, που είναι το βασιλικό μέρος της ψυχής, ο ηγεμόνας νους, που ορά τον Θεόν, κατά τους Αγίους Πατέρας. Έτσι, ο ηγεμόνας νους γίνεται δούλος της αμαρτίας. Τον κυριεύουν τότε άτοποι, ακάθαρτοι, πονηροί λογισμοί. Ασχολείται μόνον με τα κοσμικά, τα γήινα, τα φθαρτά. Τον αιχμαλωτίζει το κακό. Νομίζει πως ζει. Αλλά, απλώς υπάρχει. «Ζει» νεκρός, είναι νεκρός ψυχικά. Η αμαρτία διέβρωσε την ψυχήν του, την αποδυνάμωσε.

Η κακία είναι ξένη προς την φύσιν της ψυχής. Η τροπή προς την αμαρτίαν είναι εντελώς εκούσια, είναι αποτέλεσμα της πλήρους ελευθερίας. Το κακό είναι ηθελημένο, επιλεγμένο και πραγματοποιέμενο εκούσια από τον άνθρωπο. Η βούλησις του ανθρώπου είναι κυρίως υπεύθυνη για κάθε αμαρτία. «Αναίτιος του κακού η θεία Αυτοαγαθότητα», λέγει ο Μέγας Βασίλειος. Και ο αββάς Ισαάκ μας λέγει, ότι «κανένα κακό έξω από την προαίρεσιν του ανθρώπου δεν υπάρχει».

Η αμαρτία είναι θανάσιμη ασθένεια της ψυχής, αλλά δεν είναι αθεράπευτη. Η

θεραπεία της είναι η μετάνοια.

Μετάνοια είναι η τελεία αποστροφή της αμαρτίας και η πορεία επιστροφής εις τον Θεόν. Δίχως μετάνοια κανείς δεν μπορεί να σωθή. Ο Όσιος Ιωάννης της Κλίμακος λέγει πως αρχή μετανοίας είναι η αποχή του κακού και η αρχή της μετανοίας είναι αρχή της σωτηρίας μας. Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς λέγει πως η μετάνοια αρχίζει με την αυτομεμφίαν και την απομάκρυνσιν από τις κακίες. Δεν μπορεί ποτέ κανείς να προχωρήση και να προοδεύση πνευματικά εις τα υψηλά και τέλεια, αν δεν αγγίξη την αρχήν των αρετών, την μετάνοια.

Μετάνοια δεν είναι η ηθικιστική θεώρησις της πνευματικής ζωής, που προσπάθησαν μερικοί να φέρουν από την Δύσιν και να προβάλλουν εις τον χώρο των Ορθοδόξων. Εις ολόκληρον την Πατερικήν Παράδοσιν τονίζεται, ότι η μετάνοια δεν εξαντλείται εις ωρισμένας αντικειμενικάς βελτιώσεις της συμπεριφοράς, ούτε εις τύπους και σχήματα εξωτερικά, αλλά αναφέρεται εις μίαν βαθυτέραν και ολοκληρωτικήν αλλαγὴν του ανθρώπου. Δεν είναι μία απλή συντριβή από την συναίσθησιν διαπράξεως κάποιας αμαρτίας. Δεν είναι μία νομική διαδικασία που απαλλάσσει τον άνθρωπον από κάποια αισθήματα ενοχής. Ούτε μία τυπική εξομολόγησις που κάνει κάποιος πριν τις μεγάλες εορτές η κάτω από σκληρές ψυχολογικές συνθήκες. Η μετάνοια δεν είναι απόφασις στιγμής, προσωρινή δοκιμαστική αλλαγή, ψυχολογική ανανέωσις, απλή νομική πράξις, ηθικιστική διόρθωσις και επιπόλαιο πείραμα. Είναι γενναία πράξις ζωής, επιδίωξις ορθού βίου, ήθους και ύφους και εκκλησιολογικής, υγιούς, γνησίας, ανόθευτης, ιερής και νοηματοποιημένης βιοτής.

Η μετάνοια αλλάζει ολόκληρον τον άνθρωπον ψυχοσωματικά. Είναι μία μόνιμη πνευματική κατάστασις, που σημαίνει σταθεράν κατεύθυνσιν του ανθρώπου προς τον Θεόν και συνεχή διάθεσιν δια ανορθώσιν, θεραπείαν και ανάληψιν του πνευματικού αγώνος. Είναι το νέο φρόνημα, η νέα σωστή πνευματική κατεύθυνσις, που πρέπει να συνοδεύη τον άνθρωπον μέχρι την στιγμήν του θανάτου.

Μετάνοια είναι η ολοκληρωτική αλλαγή της ζωής, η άρνησις της αμαρτίας με όλην μας την καρδίαν, η αλλαγή νοοτροπίας. Δηλαδή, να νοιώσωμε με όλη μας την ύπαρξιν, ότι ο δρόμος που ακολουθούμε δεν οδηγεί πουθενά και να θελήσωμε να επιστρέψωμε εις τον Θεόν.

Μετάνοια σημαίνει αλλάζω νουν, αλλάζω τρόπον σκέψεως, γίνομαι καινούργιος άνθρωπος και επομένως αλλάζω πορείαν. Δεν ακολουθώ αυτό που εγώ ενόμιζα ότι είναι το συμφέρον μου, αλλά παραδίδω τον εαυτόν μου εις τον Θεόν δια να με καθοδηγήση. Είναι μίσος δια τον Διάβολον, τα πάθη και τις αδυναμίες μας, δυνατή απόφασις να μην ξαναπέσωμε εις τα ίδια. Να συναισθανθούμε την αμαρτωλότητα

και την αθλιότητά μας. Να νοιώσωμε σεισμόν αληθινής μετανοίας. Εάν δηλαδή δεν μισήσωμε την αμαρτίαν και εάν δεν πονέσωμε δια το κακόν που εκάναμε εις την ψυχήν μας και εις τας ψυχάς των άλλων και δεν αλλάξωμε ζωήν, τότε η μετάνοιά μας δεν είναι αληθινή. Δεν είναι καν μετάνοια. Δεν είναι τίποτα.

Λέγει ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός: «Όλοι οι πνευματικοί, οι Πατριάρχες, οι Αρχιερείς και όλος ο κόσμος να σε συγχωρήσουν, είσαι ασυγχώρητος, εάν δεν μετανόησης έμπρακτα». Να μισήσωμε την αμαρτίαν και να αγαπήσωμε την αρετήν. Ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος λέγει: «Ου γαρ εν ρήμασιν ημών, αλλ' εν πράγμασιν η ευσέβεια». Δηλαδή, η ευσέβειά μας δεν μένει εις τα λόγια, αλλά εις τα πράγματα. Δεν στηρίζεται εις τα λόγια, αλλά εις τις πράξεις. Η μετάνοια δεν έχει σχέσιν με την επιφάνειαν, αλλά με το βάθος.

Μετάνοια είναι η δυναμική μετάβασις από την παρά φύσιν κατάστασιν των παθών και της αμαρτίας εις την κατάστασιν της αρετής και του κατά φύσιν. Ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός λέγει: «Μετάνοια σημαίνει επάνοδον από το παρά φύσιν εις το κατά φύσιν και όδευσιν προς το υπέρ φύσιν. Είναι πορεία από το »κατ' εικόνα» εις το »καθ' ομοίωσιν»». Ο Αδάμ πλάσθηκε από τον Πανάγαθον Θεόν »κατ' εικόνα» και »καθ' ομοίωσιν» Του. Το »κατ' εικόνα» του δόθηκε αμέσως. Το »καθ' ομοίωσιν» θα έπρεπε όμως να το καλλιεργήση ελεύθερα και φιλότιμα ο ίδιος, τη συνεργεία βέβαια της Θείας Χάριτος. Η κατάκτησις του »καθ' ομοίωσιν» αποτελεί τον αγιασμόν, την χαρίτωσιν, την τελείωσιν, την κατά Χάριν θέωσιν. Ο άνθρωπος ζώντας εις το σκοτάδι της αμαρτίας και αγνοώντας την ωραιότητα της Θείας ζωής, δεν ημπορεί να καταλάβη την διαφοράν μεταξύ της ανθρωπίνης ζωής και της θεανθρωπίνης ζωής και να δη την πνευματικήν του ερήμωσιν. Η μετάνοια ελευθερώνει και δεν υποδουλώνει τον άνθρωπον. Όσον ο πιστός βαθαίνει εις την μετάνοιαν, τόσον περισσότερον αισθάνεται την αγάπην του Θεού και βιώνει την ελευθερίαν.

Λέγει ο Ιερός Χρυσόστομος: «Κι αν ακόμη κάθε ημέρα αμαρτάνης, κάθε ημέρα μετανόει». Και απαντούσαν οι ακροατές του: «Ούτως εχόντων των πραγμάτων, είναι δυνατόν να μετανόηση κανείς και να σωθή;». Και απαντούσε ο Ιερός Πατήρ: «Ασφαλώς ναι. Από που είναι φανερόν; Από την φιλανθρωπίαν του Κυρίου σου. Μόνη η μετάνοιά σου δεν αρκούσε. Μέτρον εις την φιλανθρωπίαν του Θεού δεν υπάρχει. Η ιδική σου κακία έχει μέτρο. Σκέψου έναν σπινθήρα που έπεσε εις το πέλαγος• μήπως ημπορεί να μείνη εκεί η να φανή; Έτσι είναι και η φιλανθρωπία του Θεού απέναντι εις την αμαρτίαν, η καλύτερα, ούτε τόσον, αλλά πολύ περισσότερον. Διότι, το πέλαγος κι αν ακόμη είναι μεγάλο, έχει όρια, ενώ η φιλανθρωπία του Θεού είναι απεριόριστη»(2).

Όσον αμαρτωλός και να είναι ο άνθρωπος δεν πρέπει ποτέ να έρχεται εις

απόγνωσιν. Αν θελήση να μετανοήση, όχι μόνον σώζεται, αλλά και άγιος δύναται να γίνη. Ποτέ να μην απελπιζώμεθα. Αλλά και να μην αδιαφορούμε. Ο Διάβολος θέλει να μας φέρη, είτε εις απόγνωσιν δια να μην σηκωθούμε ποτέ από την αμαρτίαν, να μας διασύρη και να μας σύρη αιωνίως εις τους κόλπους του, είτε να μας ρίξη εις αδιαφορίαν και εις ραθυμίαν δια να μας οδηγήση εις την πτώσιν. Ο ληστής μετά από τόσες αμαρτίες δεν έπεσε εις απόγνωσιν, αλλά μετενόησε και έγινε ο πρώτος πολίτης του Παραδείσου. Δεν υπάρχει καμμία αμαρτία που να μην σβήνεται με την μετάνοιαν. Κανείς ποτέ να μην απελπίζεται δια την σωτηρίαν του αρκεί να μετανοήση.

Ερωτούσαν τον Ιερών Χρυσόστομον: «Είναι δυνατόν να μετανοήση κανείς και να σωθή, αν όλην την ζωήν του την επέρασεν μέσα εις τας αμαρτίας; Σώζεται εάν μετανοήση;»(3). Και απαντούσε ο Ιερός Πατήρ: «Ασφαλώς και βεβαιότατα σώζεται. Ο Κύριός μας έχει την δύναμιν να εξαλείφη τα αμαρτήματα εις τέτοιον βαθμόν, ώστε ούτε ίχνος να μην μείνη. Εις την περίπτωσιν των ιατρών του σώματος, αυτό μερικές φορές είναι αδύνατον. Ενώ το τραύμα θεραπεύεται, η ουλή μένει. Ο Θεός όμως, όταν εξαλείφη τα αμαρτήματα, ούτε ουλή αφήνει, ούτε ίχνος επιτρέπει να μείνη, αλλά μαζί με την υγείαν χαρίζει και την ομορφιάν, μαζί με την απαλλαγήν της τιμωρίας δίδει και την δικαιοσύνην και κάμει εκείνον που έχει αμαρτήσει ίσον με εκείνον που δεν έχει αμαρτήσει. Διότι, εξαλείφει εντελώς το αμάρτημα, σαν να μην έγινε. Τόσο τέλεια το εξαλείφει, χωρίς να μένη ούτε ουλή, ούτε ίχνος, ούτε σημάδι αποδεικτικό, ούτε δείγμα»(4).

Ο Προφήτης Ησαΐας βροντοφωνάζει: «Και δεύτε διαλεχθώμεν, λέγει Κύριος• και εάν ώσιν αι αμαρτίαι υμών ως φοινικούν, ως χιόνα λευκανώ• εάν δε ώσιν ως κόκκινον, ως έριον λευκανώ» (Ησ. α΄, 18). Δηλαδή, και αφού μετανοήσετε, ελάτε να συζητήσωμε και να λογαριασθούμε, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ. Και εις περίπτωσιν ακόμη που οι αμαρτίες σας θα είναι σαν το ελαφρώς κόκκινο χρώμα, θα τις λευκάνω σαν το χιόνι• και εάν ακόμη είναι σαν το βαθύ κόκκινο χρώμα, θα τις λευκάνω σαν το άσπρο μαλλί των προβάτων.

Λέγει ο Ιερός Χρυσόστομος, σχολιάζοντας το ανωτέρω χωρίον του Ησαΐα: «Βλέπετε εάν κάπου υπάρχη ουλή η ρυτίδα μαζί με το χρώμα της καθαρότητας; Μήπως υπάρχουν κάπου μαυράδια η λεκέδες; Πουθενά δεν φαίνονται. Η παντοδυναμία του Θεού, όταν το ζητήσει ο άνθρωπος, εξαλείφει τα πάντα»(5).

Ο Όσιος Ιωάννης της Κλίμακος τονίζει πως η μετάνοια δύναται να επαναφέρει τον μετανοούντα σε μεγαλύτερη καθαρότητα και από την προ της αμαρτίας κατάστασιν. Η μετάνοια είναι βάπτισμα μετά το Βάπτισμα, Χάρις μετά την Χάριν.

Λέγει επίσης ο Ιερός Χρυσόστομος: «Άφεσις αμαρτιών σημαίνει πηγή σωτηρίας και

βραβείον μετανοίας. Η μετάνοια είναι θεραπευτικόν ιατρείον της αμαρτίας• είναι δώρον ουράνιον, δύναμις θαυμαστή, δύναμις που με την Θείαν Χάριν νικάει όλα τα κακά αποτελέσματα της παραβάσεως των Ευαγγελικών Εντολών. Δι' αυτό, δεν απορρίπτει τον πόρνον, δεν διώχνει τον μοιχόν, δεν κατακρίνει την μοιχαλίδα, δεν αποστρέφεται τον μέθυσον, δεν σιχαίνεται τον ειδωλολάτρη, δεν απομακρύνει τον υβριστήν, δεν διώχνει τον βλάσφημον, ούτε τον αλαζόνα, αλλά όλους τους μεταβάλλει• διότι η μετάνοια είναι χωνευτήριον της αμαρτίας»(6).

Με την μετάνοιαν, ο άνθρωπος ημπορεί να ξανασηκωθεί από την πτώσιν του, να θεραπεύση τις πληγές του και να συνεχίση την δύσκολην πορείαν του. Η μετάνοια εξαφανίζει τα δάκρυα της δυστυχίας, τις ενοχές, τους φόβους, την απόγνωσιν, μας δίδει παρρησίαν προς τον Θεόν και αλλάζει οντολογικά την μεταπτωτική μας φύσιν.

Δια να είναι αληθινή η μετάνοια, θα πρέπει να είναι έμπρακτη. Η αληθινή έμπρακτη μετάνοια, έχει ονομασθή από τους Πατέρας της Εκκλησίας «δεύτερο Βάπτισμα» η «ανανέωσις του Βαπτίσματος». «Η έμπρακτη μετάνοια, λέγει ο Ιερός Χρυσόστομος, έχει άμεση ευεργετική επίδρασι, πρώτα εις τους οικείους, την οικογένειαν, και μετά εις τους συνανθρώπους, εις το κοινωνικόν και επαγγελματικόν περιβάλλον, ακόμη και εις τους απογόνους. Όλοι διδάσκονται και όλοι σιωπηλά παροτρύνονται εις την εξάσκησιν της αρετής. Και επειδή η μετάνοια δεν είναι έργον μόνον μίας ημέρας, αλλά συνεχής και ισόβιος, αυτό έχει ως συνέπεια να μεταμορφώνεται ο μετανοών με τα δάκρυα που χύνει, το πένθος και την συντριβήν που καλλιεργεί και τον καθημερινόν αγώνα που διεξάγει, με νηστεία, αγρυπνία, προσευχή, εγκράτεια, Θεία Κοινωνία, με προσοχή εις τας αισθήσεις, ιερά μελέτη, φιλεύσπλαχνη ελεημοσύνη, κλπ. Η μετάνοια επιδρά πολύ ευεργετικά, δια της Χάριτος, εις όλα τα μέλη της οικογενείας του, ακόμη και εις ολόκληρον τον κόσμον. Οι καρποί της αληθινής μετανοίας είναι πάντοτε φανεροί και ωφέλιμοι».

Με τα έργα μετανοεί ο άνθρωπος και όχι με τα λόγια. Λέγει ο Προφήτης Ησαΐας: «Λούσασθε και καθαροί γίνεσθε, αφέλετε τας πονηρίας από των ψυχών υμών απέναντι των οφθαλμών μου, παύσασθε από των πονηριών υμών» (Ησ. α', 16). Δηλαδή, λουσθείτε δια του πνευματικού λουτρού της μετανοίας, γίνετε καθαροί, αφαιρέσετε τις πονηρίες από τις ψυχές σας, ώστε να μη φαίνωνται ακάθαρτες αυτές μπροστά στα μάτια μου, παύσατε από τις πονηρίες σας. Και σχολιάζει ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος: «Αφού λέγει ο Προφήτης Ησαΐας «αφέλετε τας πονηρίας από των καρδιών υμών», διατί προσθέτει και »απεναντι των οφθαλμών μου»; Δεν ήταν αρκετό το πρώτο μέρος της προτάσεως;». Και εξηγεί ο Ιερός Χρυσόστομος: «Ο άνθρωπος βλέπει εις το πρόσωπον, ενώ ο Θεός εις την καρδίαν».

Η μετάνοια πρέπει να είναι ουσιαστική και έμπρακτος και όχι υποτυπώδης, μόνον με λόγια, δηλαδή δια τους οφθαλμούς των ανθρώπων. Διαφορετικά βλέπουν οι οφθαλμοί των ανθρώπων και διαφορετικά ο Θεός. Λέγει ο Άγιος Ιωάννης της Κλίμακος: «Είδα άνθρωπον που φανερά αμάρτησε, αλλά μυστικά μετενόησε. Και αυτόν που εγώ τον κατέκρινα ως ανήθικον, ο Θεός τον θεωρούσε αγνό, διότι με την μετάνοιάν του Τον είχε εξευμενήσει πλήρως».

Εις την παρούσαν ζωήν, ο ένας, μικρός η μεγάλος, θα κρίνεται πάντοτε από τους άλλους. Εις την μέλλουσαν όμως ζωήν, οι πολλοί, δηλαδή οι πάντες, θα κριθούμε από τον Έναν! Τον Θεόν. Η απόφασις δια τους πολλούς θα είναι τότε η ετυμηγορία του Ενός. Εδώ, εις αυτήν την ζωήν, οι κρίσεις των ανθρώπων δια τους άλλους στηρίζονται σε ο,τι βλέπουν μόνον ως θεατές. Η κρίσις του Θεού δι' όλους μας όμως, βασίζεται εις όσα Εκείνος γνωρίζει, ως τέλειος καρδιογνώστης.

Η μετάνοια είναι αρχή και τέλος της κατά Χριστόν πολιτείας και σκοπός αυτής της ζωής. Δι' αυτό, είναι επόμενο όλα να θεωρούνται από αυτήν και να παίρνουν αξία η απαξία σε σχέσι με αυτήν. Ο Όσιος Ιωάννης της Κλίμακος την θεωρεί αναβαπτισμόν, νέαν συνθήκην με τον Θεόν, ενδυνάμωσιν κατά της απελπισίας, λογισμόν αυτοκριτικής και αυτοκατακρίσεως, εμπιστοσύνην εις τον Θεόν και απόλυτην ελπίδα, συνδιαλλαγήν και αγαθοεργίαν, καθαράν συνείδησιν, υπομονήν εις τας θλίψεις, αντοχήν εις την νηστείαν, νέκρωσιν του παλαιού εαυτού.

Ο άνθρωπος, κατά τον Άγιον Γρηγόριον τον Παλαμάν, δια να έλθη εις μετάνοιαν, φθάνει προηγουμένως εις επίγνωσιν «των οικείων πλημμελημάτων» και μεταμελείται εμπρός εις τον Θεόν, εις τον οποίον καταφεύγει «εν συντετριμμένη καρδιά». Αφήνει τον εαυτόν του εις το πέλαγος της ευσπλαχνίας Εκείνου και πιστεύει, όπως ο άσωτος, ότι είναι ανάξιος να ελεηθή από τον Θεόν και να ονομάζεται υιός Του. Και όταν, με την επίγνωσιν και την συναίσθησιν της αμαρτωλότητος, ελκύση επάνω του το έλεος του Θεού, παίρνει τελείαν την άφεσιν

των αμαρτιών του με την αυτομεμφίαν και την εξομολόγησιν.

Η Ιερά Εξομολόγησις είναι καρπός της μετανοίας και τελικός σκοπός της είναι η ενσωμάτωση του πιστού εις το Σώμα της Εκκλησίας του Χριστού με την Θείαν Κοινωνίαν. Η Μεάνοια σώζει και μας οδηγεί εις την Θείαν Κοινωνίαν, που δίδεται «εις άφεσιν αμαρτιών και εις ζωήν αιώνιον». Όσες καλές πράξεις και να κάνωμε, όσες ελεημοσύνες, κλπ., εάν δεν πηγαίνωμε εις την εκκλησίαν, εάν δεν συμμετέχωμε ενεργά εις την Θείαν Λατρείαν, εάν δεν προσερχώμεθα εις το Ποτήριον της Ζωής, και εάν πριν από αυτό δεν εξομολογούμεθα, δεν κερδίζομε τίποτα.

Εξομολόγησις είναι η ειλικρινής και καθαρή εξαγόρευσις των πτώσεων, των αμαρτιών και των λογισμών. Είναι ένας εμετός πνευματικός. Κάνομε εμετό με πόνον ψυχής όσον δηλητήριο της αμαρτίας έχομε πιεί, ο,τι σάπιο έχομε φάγει.

Η σωστή εξομολόγησις είναι ανανέωσις του Αγίου Βαπτίσματος, είναι η συμφωνία με τον Θεόν, μέσω του Πνευματικού Πατρός, δια μίαν καινούργιαν ζωήν. Η ειλικρινής εξομολόγησις και η εξαγόρευσις όλων των λογισμών και των αμαρτημάτων, μας οδηγεί εις την αποστροφήν προς την αμαρτίαν και εις τον πόθον αγίας ζωής. Με την εξομολόγησιν θα βιώσωμεν την αληθινήν ελευθερίαν και λύτρωσιν, την οποίαν κανείς άλλος δεν ημπορεί να μας την προσφέρει. Ούτε ιατρός, ούτε ψυχαναλυτής, ούτε φίλος, συγγενής, κλπ. Με την εξομολόγησιν δεν θεραπεύονται μόνον οι θανάσιμες πληγές που προκαλούν οι αμαρτίες, αλλά και ο,τι προκαλεί κατάθλιψιν, άγχος, ανασφάλειαν, ανησυχίαν, φοβίαν, αγωνίαν και οιοσδήποτε άλλες νοσηρές ψυχοσωματικές καταστάσεις. Αρκεί να υπάρχη αληθινή συναίσθησις της αμαρτωλότητος, αληθινή μεάνοια και ειλικρινής εξομολόγησις.

Ο,τι αμαρτίες και να έχωμε διαπράξει εις την ζωήν μας, συγχωρούνται δια της μετανοίας και της Ιεράς Εξομολογήσεως. Όλες οι αμαρτίες συγχωρούνται. Μόνον η αμετανοησία είναι ασυγχώρητος και χαρακτηρίζεται ως βλασφημία κατά του Αγίου Πνεύματος. Αναφέρει ο Ευαγγελιστής Ματθαίος: «Πάσα αμαρτία και βλασφημία αφεθήσεται τοις ανθρώποις, η δε του Πνεύματος βλασφημία ουκ αφεθήσεται τοις ανθρώποις • ... ουκ αφεθήσεται αυτώ ούτε εν τω νυν αιώνι ούτε εν τω μέλλοντι» (Ματθ. ιβ΄, 31-32). Λέγουν οι Πατέρες, ότι η βλασφημία αυτή ταυτίζεται και με την αμετανοησίαν, διότι το Άγιον Πνεύμα είναι Αυτό που χορηγεί την σώζουσαν Τριαδικήν Χάριν. Η Θεία Χάρις μας σώζει, μας λυτρώνει, μας δικαιώνει και μας αγιάζει. Αμετανοησία σημαίνει άρνησιν της Θείας Χάριτος. Δι' αυτό – εκτός άλλων αρνήσεων..., που δεν είναι του παρόντος να αναφέρωμε – και αυτή η άρνησις αποτελεί προσβολήν και βλασφημίαν κατά του Αγίου Πνεύματος. Ο ακάθαρτος νους δεν ημπορεί να είναι δεκτικός της θείας Χάριτος. Με την κάθε αμαρτίαν, την μικρήν η την μεγάλην, απομακρυνόμεθα από τον Χριστόν, που είναι

η όντως Ζωή, και έτσι εκπίπτομε της Θείας Χάριτος. Η αμετανοησία είναι ασυγχώρητη, διότι η Θεία Χάρις που οδηγεί τον αμαρτωλόν εις την μετάνοιαν, δεν ενεργεί αυθαίρετα, αλλά ζητεί και την ανθρωπίνην συγκατάθεσιν και συνεργείαν.

Δια την έμπρακτον μετάνοιαν, οι ολιγωρίες και οι χλιαρότητες, οι αναβολές και οι αμφιβολίες, όπως και οι πολλές δικαιολογίες, πιθανόν να αποβούν δι' όλους μας ολέθριες και καταστρεπτικές με τραγικήν συνέπειαν τον αιώνιον θάνατον της ψυχής μας, δηλαδή την Κόλασιν.

Την βρωμιάν και την δυσωδίαν από τον βούρκον που ζούμε, καθαρίζουν η μετάνοια και η Ιερά Εξομολόγησις. Η Εξομολόγησις είναι ένα από τα επτά Μυστήρια της Εκκλησίας μας. Ο Διάβολος, εκτός των άλλων, θα μας φέρη εντροπήν εις την σκέψιν και μόνον ότι με την μετάνοιαν χρειάζεται εξομολόγησις. Λέγει ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος: «Η εντροπή δόθηκε από τον Θεόν, δια να μας συγκρατή από τον κατήφορον της αμαρτίας. Και όμως, αυτό το δώρον το επήρε ο Διάβολος και το έκαμε εμπόδιον δια την μετάνοιαν και την Ιεράν Εξομολόγησιν». Λέγει ο Ιερός Πατήρ: «Η αμαρτία έχει την εντροπήν και η μετάνοια την παρρησίαν. Η αμαρτία έχει το σάπισμα, έχει την αιμορραγίαν και τον θάνατον, ενώ η μετάνοια προκαλή την πλήρη θεραπείαν. Την τάξιν αυτήν την αντέστρεψε ο Σατανάς και έδωσε την παρρησίαν και τον κομπασμόν εις την αμαρτίαν και την εντροπήν εις την μετάνοιαν. Και όμως, πρέπει να εντρεπώμεθα, όταν αμαρτάνωμε και όχι όταν εξομολογούμεθα. Εις την μετάνοιαν ευρίσκεται η θεραπεία και κατακτάται η σωτηρία».

Ένα άλλο βασικό θέμα που επισημαίνουν οι Πατέρες της Εκκλησίας μας, είναι το θέμα της απογνώσεως και της απελπισίας. Και αν εις αυτές προστεθούν και ενοχές, τύψεις, κλπ., τότε η ψυχική κατάσταση του ανθρώπου γίνεται τραγική. Και αυτό, διότι σκοτίζεται ο νους, θολώνει το μυαλό και μειώνονται κατά πολύ οι ψυχικές αντιστάσεις. Ο Διάβολος, μέσω των λογισμών, μας λέγει συνεχώς: «Δεν υπάρχει πλέον σωτηρία. Δεν υπάρχει ελπίδα να σωθής, άδικα αγωνίζεσαι. Τα ίδια θα κάνης πάλι, κοροϊδεύεις τον Θεόν. Ο Θεός σε αποστρέφεται, κλπ.». «Αφού συνέχεια πίπτωμε εις τα ίδια και τα ίδια, ποίος ο λόγος, μας λέγει, να συνεχίσωμε να αγωνιζώμαστε;». Ο δαίμονας επισταμένως εργάζεται δια να μας οδηγήση εις την απόγνωσιν.

Καμμία αμαρτία δεν είναι μεγαλύτερη της αγάπης του Θεού. Όλες συγχωρούνται αρκεί ο άνθρωπος, έγκαιρα και έγκυρα, να μετανοήσει. Η μετάνοια επαναφέρει, επανορθώνει, ανορθώνει. Με τις ενοχές, τις τύψεις και την απελπισίαν, δεν επιτυγχάνεται ποτέ η μετάνοια. Ο Θεός πάντοτε μας περιμένει, δεν μας απαρνιέται ποτέ και δεν πρέπει ποτέ να απελπιζώμεθα. Δεν επιτρέπεται η απελπισία.

Ερωτά ο Μέγας Βασίλειος: «Άραγε ποιά είναι το όριο των αμαρτιών που ημπορεί να ελπίζει ο αμαρτωλός εις την φιλανθρωπίαν του Θεού, μέσω της μετανοίας του;». Και ο ίδιος ο Άγιος απαντά ως εξής: «Εάν ήταν δυνατόν να αριθμήσωμε το πλήθος των οικτιρμών του Θεού και να μετρήσωμε το μέγεθος του θείου ελέους, τότε μόνον θα απελπιζώμεθα από τις ιδικές μας αμαρτίες. Τα αμαρτήματά μας ημπορούμε να τα μετρήσωμε. Επειδή όμως το έλεος του Θεού είναι άπειρον και τα σπλάχνα των οικτιρμών Του αναρίθμητα, δι' αυτό και δεν μας επιτρέπεται η απόγνωσις. Ούτε οι ενοχές μας επιτρέπονται, ούτε η απελπισία. Τότε, τι πρέπει να κάνωμε όταν αμαρτάνωμε, και μάλιστα θανάσιμα; Να αποκτήσωμε την επίγνωσιν της Θείας ευσπλαχνίας και να μισήσωμε τις αμαρτίες μας με όλην μας την καρδίαν. Και τότε, δια της μετανοίας, η άφεσις είναι βεβαία, αφού παρέχεται δωρεάν από το Πανάγιον Αίμα του Σωτήρος Χριστού. Δεν πρέπει να μας πιάνη απελπισία».

Επίσης, εις μίαν πολύ παρηγορητικήν επιστολήν προς εκπεσούσαν ψυχήν, μεταξύ άλλων, γράφει ο Μέγας Βασίλειος: «Όσον μας είναι δυνατόν, αδελφή μου ψυχή, ας ανυψώσωμε τους εαυτούς μας από την πτώσιν και ας μην απελπιζώμεθα, με την προϋπόθεσιν όμως, ότι θα απομακρυνθούμε γρήγορα από το κακό. Ο Χριστός ήλθε εις τον κόσμον δια να σώση τους αμαρτωλούς. »Δευτε προσκυνήσωμεν και προσπέσωμεν Αυτώ και κλαύσωμεν ενώπιον Αυτού», μας λέγει ο Ψαλμωδός (Ψαλμ. 94, στ'). Ο λόγος του Θεού βοά και κράζει προσκαλώντας όλους μας εις μετάνοιαν. Υπάρχει οδός σωτηρίας, εάν θέλωμε, αφού ο Θεός είναι Εκείνος που αφαιρεί κάθε δάκρυ από τα πρόσωπα όλων εκείνων που αληθινά μετανοούν. Έτοιμος είναι ο μέγας Ιατρός των ψυχών να σου θεραπεύση το πάθος. Εκείνου λόγια είναι και εκείνο το γλυκύτατον και σωτήριο Στόμα είπεν: «Ου χρείαν έχουσιν οι ισχύοντες ιατρού αλλ' οι κακώς έχοντες. Ουκ ήλθον καλέσαι δικαίους αλλ' αμαρτωλούς εις μετάνοιαν» (Λουκ. ε', 31-32).

Ο Κύριος είναι εκείνος που θέλει να σε καθάρση από τον πόνον και το πύον της πληγής και να σου δείξη φως μέσα στο σκοτάδι. Εσένα ζητεί ο Ποιμήν ο καλός, εγκαταλείψας τα μη πεπλανημένα. Εάν παραδώσης τον εαυτόν σου εις Αυτόν, δεν θα διστάση και δεν θα απαξιωθή ο φιλάνθρωπος Κύριος να σε κρατήσει επάνω εις τους ιδικούς Του θεϊκούς ώμους, καταχαρούμενος που βρήκε το πρόβατον το

απολωλός. Ο Θεός Πατέρας στέκεται και περιμένει την επάνοδόν σου από την πλάνην της αμαρτίας. Μόνον να επιστρέψης και ενώ θα είσαι ακόμη μακριά, θα τρέξη και θα πέση εις τον τράχηλόν σου και θα αγκαλιάση με Πατρικούς ασπασμούς την καθαρισμένην ήδη από την μετάνοιαν ψυχήν σου. Και θα την ενδύση με την πρώτην πάλλευκην στολήν και θα σου βάλη δακτυλίδι εις το χέρι και υποδήματα εις τους πόδας, που επέστρεψαν από τον κακόν δρόμον της αμαρτίας εις τον δρόμον του Ευαγγελίου της ειρήνης και της ελευθερίας. Και θα εξαγγείλη ημέρα χαράς και ευφροσύνης εις τους ιδικούς Του αγγέλους και Αγίους εις τον Ουρανόν και θα εορτάση με κάθε λαμπρόν τρόπον την σωτηρίαν σου. «Αμήν γαρ λέγω υμίν, ότι χαρά γίνεται εν ουρανών ενώπιον του Θεού, επί ενί αμαρτωλώ μετανοούντι» (Λουκ. ιε', 10). Και αν δι' αυτό παραπονεθή κάποιος απ' αυτούς που νομίζουν ότι στέκονται καλά και είναι δίκαιοι, Αυτός ο Πανάγαθος Θεός θα απολογηθή δια εσένα λέγοντας «έπρεπε και συ να είχες χαρή και ευφρανθή, διότι η ψυχή αυτή ήταν νεκρή και ανεστήθη, χαμένη δε και ευρέθη» (Λουκ. ιε', 24)».

Η μετάνοια συνυφαίνεται με την Εξομολόγησι και απαλλάσσεται ο εξομολογούμενος από το βάρος των αμαρτιών. Η εξομολόγησις δεν γίνεται από καλή συνήθεια, δια το καλόν, δια το έθιμον, από φόβον μην μας τιμωρήση ο Θεός, κλπ. Η εξομολόγησις είναι βαθειά ανάγκη της μετανοημένης ψυχής, ταπεινή κατάθεσις του βάρους των πλημμελημάτων της. Η Εξομολόγησις που γίνεται με συντριβήν και δάκρυα είναι η ανανέωσις του Αγίου Βαπτίσματος. Δι' αυτό και καλείται »λουτρο δακρύων» η »δευτερο Βάπτισμα». Ενδεικτικά της αληθινής μετανοίας είναι: Η συντριβή, τα δάκρυα, η αποστροφή προς την αμαρτίαν και ο πόθος αγίας ζωής. Η θεία Χάρις θα ξεσκοτίση την καρδιά, θα δυναμώση την θέλησιν, θα φωτίση τον νουν, που είναι διαρκώς εσκοτισμένος, θα προκαλέση συντριβήν, θα φέρη μετάνοιαν, θα οδηγήση τον αμαρτωλόν εις το επιτραχήλιον του Πνευματικού.

Πως θα μετανοήση κανείς; Πως θα αρχίση; Χρειάζεται να ξαποστάση κατ' αρχάς, να ξελαχανιάση από το καθημερινό τρεχαλητό, το κυνηγητό της ηδονής, να στραφή προς τα μέσα του, να κινηθή από την συνεχή ετεροπαρατήρησι εις την αυτοπαρατήρησι, από τον σχολιασμόν- κουτσομπολιό των πάντων εις την συνομιλίαν με τον άγνωστον εαυτόν του. Να σκύψη λίγο μέσα του, να σκάψη εντός του, να δη τις δυνάμεις, τις δυνατότητες, τα όρια, τις αντοχές, τα δοθέντα τάλαντα. Χρειάζεται περισυλλογή, αυστηρός αυτοέλεγχος, επιείκεια και κατανόησις των άλλων.

Μετανοεί ο άνθρωπος, διότι ελπίζει ότι θα λάβη από τον Θεόν την συγχώρησιν. Και έτσι είναι εις την πραγματικότητα. Παραδεχόμενος ο άνθρωπος ειλικρινά την

αμαρτωλότητά του, αναγνωρίζει και ομολογεί την αδυναμία του. Η γνώσις της αδυναμίας είναι δύναμις. Η παραδοχή της ήττας είναι νίκη. Η δίχως δικαιολογίες συναίσθησις της παραβατικότητας, ανυπακοής και καταχρήσεως της ελευθερίας, οδηγεί εις την μετάνοιαν. Έλεγε ο Γέροντας Παΐσιος ο Αγιορείτης: «Όποιος συνέχεια δικαιολογείται, έχει Γέροντά του τον Δαίμονα».

Είναι σημαντικό η εξεύρεσις ενός διακριτικού Πνευματικού Πατρός προς ορθήν καθοδήγησιν, μακριά από υπερβολές, ακρότητες, συναισθηματισμούς και νοσηρότητες. Η αγωγή που δίδει ο πνευματικός συνδράμει εις το ξεκαθάρισμα πολλών πραγμάτων, εις την είσοδον εις την ουσίαν της πνευματικής ζωής, εις την γνώσιν ότι η Εκκλησία μας δεν είναι ένας ωραίος και ιερός θρησκευτικός οργανισμός, ένα σωματείο κοινωνικής αλληλεγγύης, ένας χώρος όπου περνάμε ευχάριστα, αποδεχόμενοι, συζητώντας και χαμογελώντας συνέχεια, όπου ικανοποιούνται συναισθήματα, καταξιωνόμαστε, κλπ.

Ο πνευματικός συνδέει τον εξομολογούμενο με τον Χριστόν και όχι με τον εαυτόν του. Προσεύχεται δι' αυτόν, ακόμη και όταν παρακούη, ίσως τότε πιο πολύ. Η υπακοή δεν επιβάλλεται, δεν έχει σχέσι με στρατιωτική πειθαρχία. Η υπακοή βοηθά εις την ταπείνωσιν, εις την εκκοπήν του νοσηρού ιδίου θελήματος. Ο προσευχόμενος και με διάκρισιν Πνευματικός Πατήρ είναι απαραίτητο να ημπορή να διακρίνη το θεϊκό από το δαιμονικό, το αγγελικό από το ανθρώπινο, το πνευματικό από το υλικό, το ψυχικό από το σωματικό, το ψυχολογικό από το νευρολογικό, το ψυχιατρικό από το νευρικό, το αγχωτικό από το ανυπόμονο, και πολλά άλλα παρόμοια. Η τυχόν αδιακρισία του Πνευματικού Πατρός θα δημιουργήση σύγχυσιν και σοβαρήν πνευματικήν ζημίαν, που ημπορεί πολύ να ταλαιπωρήση και τον εξομολόγο και τον εξομολογούμενο. Η σύγχυσις της ακριβούς διαγνώσεως, π.χ. ένα πρόβλημα ψυχολογικό να θεωρηθή ως δαιμονισμός, θα δημιουργήση μεγαλύτερες περιπλοκές, καθυστερήσεις και ταλαιπωρίες. Ο ειλικρινά μετανοημένος άνθρωπος δεν έχει ψυχολογικά προβλήματα μειονεξιών, διχασμών, ανικανοποιήτων και ανολοκληρώτων καταστάσεων, συναισθηματικών ασταθειών, φοβιών, καχυποψιών και λοιπών κουραστικών παρομοίων πραγμάτων.

Είναι σημαντική οπωσδήποτε η πνευματική καθοδήγησις, βοήθεια και συνδρομή εμπείρου και διακριτικού Πνευματικού Πατρός εις την ανόρθωσιν του πνευματικού τέκνου. Η μεγάλη μάχη όμως, δίδεται εντός του ιδίου του ανθρώπου. Ο άνθρωπος θα πρέπει να απομακρυνθή από την δουλείαν των παθών, να ενισχυθή από τις ευχές της Εκκλησίας και να αγωνισθή υπομονετικά και επίμονα δια την απαλλαγήν από τις αμαρτωλές ενθυμήσεις, μνήμες και προσβολές, αγαπώντας όλο και πιο πολύ τον Χριστόν. Όλα αυτά φυσικά γίνονται ελεύθερα και αυτοπροαίρετα και δεν υπάρχει κανένα νόημα εις κανενός είδους εξαναγκασμόν. Ποτέ δεν επιτρέπεται να

εκβιάσωμε κάποιον να εξομολογηθή. Η εξομολόγησις είναι ιερόν Μυστήριον και πράξις ελευθερίας. Προηγούνται της μετανοίας η επίγνωσις της αμαρτίας και η συνειδητοποίησις της αμαρτωλότητος. Ακολουθεί η λύπη δια την αμαρτίαν. Έπεται η εξομολόγησις με καρδίαν συντετριμμένην και πνεύμα ταπεινωμένον και απόφασιν δια μόνιμον αποχήν από το κακόν. Ελεύθερα και αυτόβουλα επιλέγει ο αμαρτωλός την μετάνοιαν και πλουτίζει από τα αγαθά της ειρήνης. Με την μετάνοιαν και την εξομολόγησιν «δίδεται» η συγχώρησις όλων των αμαρτημάτων. Δια της αφέσεως αυτής, επανέρχεται ο μετανοήσας αμαρτωλός εις την κατάστασιν της εν Χριστώ ζωής. Όλες οι αμαρτίες, μικρές η μεγάλες, θανάσιμες και μη, εξαλείφονται.

Ο Ιερός Χρυσόστομος λέγει: «Δεν περιμένει ο Θεός να περάση χρόνος από την μετάνοιαν. Ωμολόγησες την αμαρτίαν σου με ειλικρίνειαν; Δικαιώθηκες και συγχωρέθηκες. Μετενόησες αληθινά; Ελεήθηκες. Δεν χρειάζεται πολὺς χρόνος. Αυτή είναι η του Θεού άπειρη μακροθυμία και φιλανθρωπία».

Αν η ψυχή του μετανοούντος γεμίση παράκλησιν-παρηγορίαν από το Πανάγιον Πνεύμα και φωτισμόν, τότε ουδεμία του δαίμονος προσβολή η της κακίας του κόσμου επίθεσις ημπορεί να διαταράξη την ψυχικήν υγείαν που απέκτησε με το λουτρόν των δακρύων της εξομολογήσεως και της μετανοίας. Ο μετανοών είναι επί πλέον μέλος του Σώματος της Εκκλησίας του Χριστού και κοινωνός της Θείας Χάριτος.

Λέγουν οι Πατέρες, ότι όταν ο Θεός σου έχη συγχωρήσει και τις πιο βαρείες σου θανάσιμες αμαρτίες, εσύ χάριν της ψυχικής σου ασφαλείας, να τις έχης πάντοτε εμπρός εις τους οφθαλμούς σου. Γιατί όποιος θυμάται τα σφάλματα του παρελθόντος, αποτρέπεται από μελλοντικές παρεκτροπές, και όποιος πονάει αληθινά δια τα πρώτα του λάθη, προφυλάσσει οπωσδήποτε τον εαυτόν του από την επανάληψίν των. Δι' αυτό και ο Δαυίδ λέγει και ομολογεί: « ...ότι την ανομίαν μου εγώ γινώσκω, και η αμαρτία μου ενώπιόν μου εστι δια παντός» (Ψαλμ. ν', 5).

Η μετάνοια είναι έργον της Θείας Χάριτος. Όταν η Χάρις του Θεού φωτίση τας ψυχάς μας, τότε βλέπομε την εσωτερικήν ερήμωσιν, τα πάθη, τας αμαρτίας μας. Η Θεία Χάρις ξυπνά την κοιμισμένην, την πωρωμένην συνείδησίν μας και ενεργοποιείται η προαίρεσίς μας δια έναν αγώνα ειλικρινούς μετανοίας. Η αληθινή μετάνοια είναι ο ασφαλής δρόμος, που μας ενδυναμώνει, μας φωτίζει, μας χαριτώνει και μας οδηγεί εις την Βασιλείαν του Θεού. Δι' αυτό και οι Άγιοί μας τόσον έντονα εξητούσαν από τον Θεόν: «Δώρησαί μοι μετάνοιαν ολόκληρον».

Μετάνοια αληθινή σημαίνει, όχι απλά απομάκρυνσιν της αμαρτίας, αλλά μίσος της αμαρτίας και αγάπη των ενθέων αρετών. Η μετάνοια, κατά τον Άγιον Γρηγόριον

τον Παλαμάν, δεν εξαντλείται εις το μίσος της αμαρτίας, αλλά και εις την αγάπην της αρετής. Μόνος ο άνθρωπος είναι αδύναμος να το καταφέρει. Έτσι, συνδράμει ουσιαστικά ο ίδιος ο Χριστός, ο Θεάνθρωπος. Όσον αγαπάμε τον Χριστόν, τόσον βοηθούμεθα να μισούμε την αμαρτίαν. Η σύνδεσις του ανθρώπου με τον Χριστόν δημιουργεί προσωπικήν αναγέννησιν, στολισμόν της ψυχής από την υψοποιόν ταπείνωσιν και απαλλαγήν από την ρίζαν του κακού και την εωσφορικήν υπερηφάνειαν.

Ο μετανοημένος άνθρωπος πιστεύει, αγαπά και ελπίζει. Η μετάνοια είναι βασική και μεγάλη αρετή, επάνω εις την οποίαν οικοδομείται η πνευματική ζωή του πιστού. Μόνον ο μετανοημένος ημπορεί να επικοινωνή με τον Θεόν. Πρόκειται για μεγάλο δώρον του Θεού εις τον άνθρωπον. Είναι μία τρανή ακόμη απόδειξις της άφατης και φιλόστοργης φιλανθρωπίας του Παναγάρχου Θεού Πατέρα και Πλάστη. Δεν απομένει άλλο από το να αποδεχθή αυτοβούλως ο άνθρωπος την πρόκλησιν και πρόσκλησιν προς απόλαυσιν των πολλών αγαθών της μετανοίας. Η αντίδρασις, η αντίθεσις και η απόδρασις του ανθρώπου από το ευγενές αυτό προσκλητήριο τον καταταλαιπωρεί και τον καταστρέφει.

Η Εκκλησία είναι το Σώμα του ζώντος Χριστού, η κοινωνία των Αγίων, η μόνη οδός της κατά Χάριν θεώσεως των μετανοούντων. Η πορεία της ανορθώσεως δια της μετανοίας, της απομακρύνσεως από την δουλείαν των παθών και της ασκήσεως δια την εργασίαν των θείων εντολών, είναι πορεία των αγίων και θεουμένων υπάρξεων. Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς τονίζει τα εξής: «Εάν κάθε άνθρωπος δεν ημπορή να φθάση τους Αγίους και τα μεγάλα και θαυμαστά επιτεύγματα που χαρακτηρίζουν την ζωήν των και είναι εξ ολοκλήρου αμίμητα, ημπορεί όμως και πρέπει να τους ομοιάση και να τους ακολουθήση εις την πορείαν της ζωής των προς την μετάνοιαν». Καθημερινά «πολλά πταίομεν άκοντες» και μοναδική ελπίδα σωτηρίας δι' όλους μας παραμένει η ανάνηψις και η βίωσις της «διηνεκούς μετανοίας», κατά τον Άγιον Γρηγόριον τον Παλαμάν(7).

Επίσης, δεν πρέπει ποτέ να κρίνωμε, ούτε να περιφρονούμε κανέναν. Λέγει ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος: «Αν βλέπης τον αδελφόν σου εις τον δρόμον της αμαρτίας, ρίψε εις τους ώμους του τον μανδύαν της αγάπης σου».

Εις τα σπλάχνα οικτιρμών που ζητούμε από τον Θεόν δια τα ιδικά μας αμαρτήματα, οφείλομε να καταθέσωμε και την ιδικήν μας ευσπλαχνίαν προς τους συνανθρώπους μας. Και ας μην λησμονούμε, ότι είμεθα όλοι αμαρτωλοί και φέρομε μέσα μας την ανθρωπίνην πεπτωκυίαν φύσιν μας, την πεσμένην φύσιν μας. Εις το σφάλμα που έπεσε σήμερα κάποιος, αύριο μπορεί να πέσωμε εμείς. Να αγαπάμε τον αμαρτωλόν και να μισούμε μόνον την αμαρτίαν, όπως λέγει και ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος. Η συγχωρητικότητα είναι χαρακτηριστικόν των αληθινά

μετανοημένων ανθρώπων.

Το κήρυγμα της Εκκλησίας θα πρέπει πάντα να είναι »περι μετανοίας«. Αυτό ήταν το κήρυγμα όλων των Προφητών της Παλαιάς Διαθήκης, έως και του Τιμίου Προδρόμου. Αυτό ήταν και του Χριστού. Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, λέγει χαρακτηριστικά πως η αληθινή μετάνοια είναι αρχή, μέση και τέλος της εν Χριστώ πνευματικής ζωής. Όλοι, μα όλοι, έχουμε ανάγκην μετανοίας, διότι »ουδεις αναμάρτητος«.

Λέγει ο Άγιος Ισαάκ ο Σύρος: «Η μετάνοια δεν τελειώνει ποτέ. Η μετάνοια είναι η υψηλότερη από όλες τις αρετές και το έργο της δεν ημπορεί να τελειώσει, παρά μόνον την ώρα του θανάτου. Δι' αυτό η μετάνοια χρειάζεται πάντοτε εις όλους και δεν υπάρχει κανένας όρος τελειώσεως της μετανοίας. Διότι και αυτών των τελείων ανθρώπων η τελειότητα είναι ατελής. Δι' αυτό και η μετάνοια δεν περιορίζεται σε ωρισμένους καιρούς, ούτε σε ωρισμένες πράξεις, αλλά συνεχίζεται έως την ώρα του θανάτου».

Η μετάνοια είναι κατάστασις εμπόλεμος, ένας πόλεμος διαρκής και ακατάπαυστος κατά των τριών εχθρών μας, του εαυτού μας, του Διαβόλου και του κόσμου. Ο μεγαλύτερος όμως εχθρός είναι ο ίδιος μας ο εαυτός. Ο άνθρωπος πρέπει να παλεύη με τον ίδιον τον εαυτόν του, δηλαδή με τα πάθη του. Όποιος ενίκησε τον εαυτόν του, δεν έχει να φοβάται κανέναν αντίπαλον. Είπε Γέρων: «Εις όλην μου την ζωήν επάλαιψα με τον εαυτόν μου, δια να σώσω τον εαυτόν μου από τον εαυτόν μου».

Η μετάνοια είναι διαρκής. Ο Άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος λέγει: «Και αν χίλια χρόνια ζήσωμε στην γη, ποτέ δεν θα μπορέσωμε τέλεια να κατανοήσωμε την μετάνοια, αλλά οφείλομε καθημερινά να βάζωμε αρχήν εις αυτήν και να αγωνιζώμεθα».

Ας μετανοούμε λοιπόν συνεχώς.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Φιλοκαλία των Ιερών Νηπτικών, Αγ. Μάξιμος ο Ομολογητής, Τόμος Β΄, Κεφάλαια Διάφορα Θεολογικά τε και Οικονομικά, Εκαντοντάς Α΄, μβ΄.
2. Χρυσοστόμου, τομ. 30, σσ. 287, 289.
3. Ε.Π.Ε. Έργα Χρυσοστόμου, τομ. 30, σ. 287.
4. Ε.Π.Ε. Έργα Χρυσοστόμου, τομ. 30, σ. 297

5. Χρυσοστόμου, μνημ. εργ., σσ. 309, 311

6. Ε.Π.Ε. Έργα Χρυσοστόμου, τομ. 30, σ. 241.

7. Ομιλία 28, PG. 151.361C.

ΧΡΙΣΤΟΪΦΑΝΤΟΣ

ΠΗΓΗ: <http://hristoifantos.blogspot.gr/>

Πηγή: impantokratoros.gr